

Sildemåge

Larus fuscus

Likka

Lesser black-backed gull

Sildemågen yngler overvejende i kystnære områder fra Grønland i vest til Taimyr i øst. I Europa yngler sildemågen langs Nord- og Vesteuropas kyster mod syd til Portugal. Arten er opdelt i flere underarter, hvor *L. f. graellsii* yngler talrigt på Island, Færøerne, De Britiske Øer og Frankrig. På Færøerne er sildemåge en almindelig ynglefugl med omkring 9.000 par (1982). Arten er udbredt over hele Færøerne, hvor den yngler i ”løse” kolonier med sølvmåger. Efter alle lossepladser er lukket, og affald fra fiskefabrikkerne er begrænset, er bestanden gået meget tilbage, men er i dag stabiliseret. Uden for yngletiden er sildemågen en almin-

delig trækgæst og en meget fåtallig vintergæst på Færøerne. Sildemåger fra Nordvesteuropa overvintrer langs Vesteuropas og Vestafrikas kyster samt i den vestlige del af Middelhavet.

Mærknings- og genmeldingsdata

4.056 sildemåger er ringmærket over det meste af Færøerne (fig. 2). Særlig mange er ringmærket ved Mikladalur, Kalsoy (838), på Nólsoy (742) og ved Bøur, Vágar (472) (fig. 2A). 117 fugle er mærket på en ikke nærmere angivet lokalitet. Sildemågen var den første fugleart, som blev ringmærket på Færøerne, idet 45 sildemåger blev ringmærket på Streymoy i

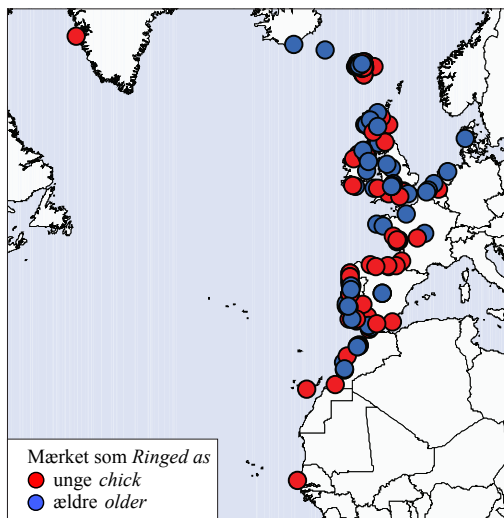

Fig. 1. Samtlige genfund af sildemåge ringmærket på Færøerne (n=297). All recoveries of lesser black-backed gulls ringed in the Faroes (n=297).

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed 4.056
 - heraf mærket som unger Ringed as chicks 3.114 (81%)

Genmeldinger Recoveries
 Antal genmeldinger No. of recoveries 297
 - heraf udenfor Færøerne Recovered abroad 136
 Antal fugle No. of individuals 278
 - heraf mærket som unger Ringed as chicks 168 (60%)
 Genmeldingsandel Proportion recovered 6,9%
 Mærket i udlandet og genmeldt på Færøerne
 Ringed abroad, recovered in the Faroes 57

Ekstremer Extremes
 Højeste alder Oldest bird 23 år 1 mdr.
 Længste afstand Longest distance

Senegal Senegal 5.355 km
 Nordligst Northernmost Grønland Greenland (64°11'N)
 Sydligst Southernmost Senegal Senegal (14°25'N)
 Østligst Easternmost Danmark Denmark (09°19'E)
 Vestligst Westernmost Grønland Greenland (51°45'W)

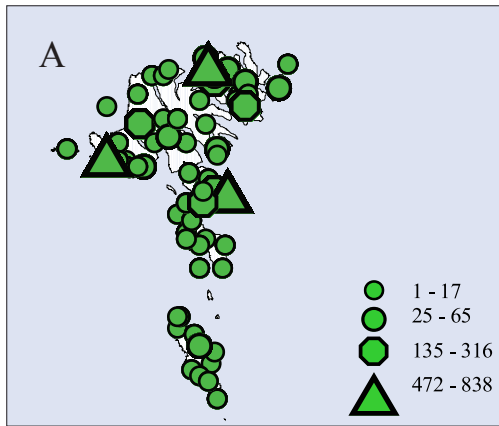

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for sildemåge ringmærket på Færøerne (n=3.939). B) Retning af direkte efterårstræk (august-januar, >100 km). A) Ringing sites of lesser black-backed gulls ringed in the Faroes (n=3,939). B) Direction of direct autumn migration (August-January, >100 km).

1912 med tyske Rositten-ringe af Dr. Dampf (Rudolphi 1913). I perioden 1923-1926 blev, efter datidens målestok, ringmærket rigtig mange sildemåger (474), alle på Vágar, men også i 1960'erne og sidst i 1980'erne er mærket mange fugle (fig. 4). Flest sildemåger er ringmærket i 1989 (195), 1991 (186) og 1969 (171). Fuglene er mærket mellem 25. marts og 4. oktober (fig. 3), langt flest i juli (2.884), men også mange i juni (693) og august (266). Blot én fugl er mærket i marts og én i oktober. Blandt aldersbestemte fugle (n=3.834) er 81% unger, 5% ungfugle (1k) og 14% ældre fugle (2k+). De 8 kønsbestemte er fordelt ligeligt på de to køn. I

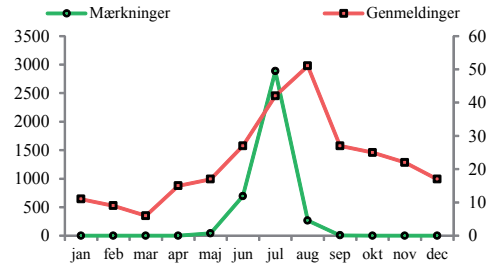

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for sildemåge ringmærket på Færøerne. Month of ringing (green circles) and recovery (red squares) of lesser black-backed gulls ringed in the Faroes.

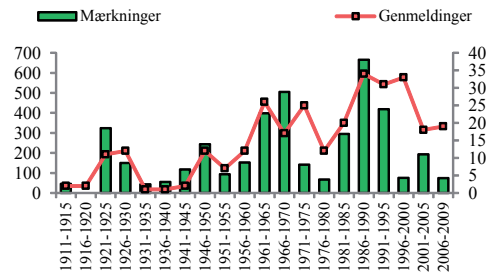

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for sildemåge ringmærket på Færøerne, i femårsperioder. Year of ringing (green bars) and recovery (red squares) of lesser black-backed gulls ringed in the Faroes (five-year periods).

1995 og 1996 er i alt 35 sildemåger farvemærket på Nólsoy.

Med 297 genmeldinger af 278 fugle er 6,9% genmeldt. Den første genmelding er fra 29. september 1912 ved Mineto, Portugal, hvilket var banebrydende på den tid (Rudolphi 1913, Thienemann 1914). 136 fugle er genmeldt fra udlandet (fig. 1). Flest er genmeldt 1986-2000 (fig. 4). Sildemågen er genmeldt året rundt, flest i juli-august og færrest i februar-marts (fig. 3). De fleste genmeldte fugle er ringmærket på Nólsoy (86), ved Mikladalur (74) og Bøur (23). Genmeldte sildemåger er ringmærket mellem 14. juni og 25. august, flest i juli (68%). Halvdelen af genmeldingerne gæl-

der fugle mærket som unger juni-august. Seks farvemærkede sildemåger har givet flere (2-5) aflæsninger.

57 sildemåger mærket i udlandet er genmeldt på Færøerne (fig. 7), fordelt med 10 fra Island, 45 fra Storbritannien og to fra Spanien. Enkelte udenlandske, farvemærkede sildemåger er aflæst flere gange.

Træk, overvintring og spredning

Færøske ynglefugle. 34 færøske ungfugle er genfundet inden for to måneder efter mærkningen, alle ved Færøerne. Den gennemsnitlige afstand mellem mærknings- og genfundslokaliteterne for disse ungfugle er 8,5 (0-85) km. Efterårstrækket går mod syd (fig. 2B). Fund af en ungfugl 13. august i Edinburgh, Skotland, tyder på, at efterårstrækket indledes allerede i starten af august (fig. 5B). Efterårstrækket går mod syd forbi De Britiske Øer til Frankrig og Den Iberiske Halvø (fig. 5B). Enkelte sildemåger er trukket til Danmark, Holland og Marokko. Tilsyneladende foregår efterårstrækket relativt langsomt, idet gennemsnitspositionen for august er i Skotland, for september i det nordlige England, for oktober i Sydvestengland, og for november på Den Iberiske Halvø (fig. 6).

Den hurtigst trækkende fugl om efteråret var mærket som unge på Kalsoy 24. juli 1984 og blev fundet død 20. august 1984 i Marokko, 3.344 km syd for mærkningsstedet, svarende til en gennemsnitlig hastighed på 57 km/døgn.

I vinterperioden er færøske sildemåger primært genmeldt i kyst-områderne i Sydvesteuropa og Nordvestafrika (fig. 5C), flest i Portugal (15), Spanien (9) og Marokko (9), men enkelte er også nået til Vestsahara. En farvemærket fugl, mærket 9. august på Nólsoy, er aflæst tre vintre i træk i samme område nær Madrid. Otte fugle, overvejende ungfugle, er genmeldt på Færøerne om vinteren (fig. 5C).

Ruten for returtrækket er sammenfaldende med efterårstrækruten (fig. 5D). Primo marts er de første sildemåger genmeldt på ynglepladserne på Færøerne. Gennemsnitspositionerne er dog fortsat syd for Færøerne, både i april og maj (fig. 6), muligvis på grund af ungfugle

der ikke når helt tilbage til ynglepladserne de første år.

Sildemåger udruget på Færøerne vender tilbage til Færøerne, når de bliver kønsmodne. Med to undtagelser er genfund af færøske fugle mærket som unger eller ungfugle og genmeldt i en efterfølgende ynglesæson i en kønsmoden alder (>3k) sket på Færøerne (n=28). Gennemsnitsafstanden mellem mærknings- og genfundslokalitet for disse fugle er 160 (0-2.212) km, inklusive de to genfund fra udlandet: Grønland (2.211 km) og Spanien (2.195). Den gennemsnitlige afstand for genfund på Færøerne er 22 (0-93) km. Tre fugle er genmeldt på mærkningslokaliteten henholdsvis 6, 9 og 24 år efter mærkningen. For fugle mærket som voksne er gennemsnitsafstanden 136 (0-1.260) km (n=26), med to genfund på De Britiske Øer. Gennemsnitsafstanden for genfund på Færøerne er 8 (0-36) km, med ni genfund på mærkningslokaliteten op til 10 år efter mærkningen.

Der sker tilsyneladende en indvandring til Færøerne af fugle fra det sydvestlige Island og Storbritannien. Otte udenlandsk-mærkede unger, genmeldt på Færøerne som kønsmodne i yngletiden, er fra England (3) samt St. Kilda (2), Orkneyøerne (1), Shetlandsøerne (1) og Island (1).

Trækgæster. Kun få færøske sildemåger er ringmærket uden for yngletiden, og ingen af dem er genfundet. Sildemåger fra den islandske ynglebestand passerer formentlig Færøerne under trækket. Om efteråret er en islandsk ungfugl genmeldt på Færøerne i september, to måneder efter mærkningen. Om foråret er fire islandske fugle genmeldt på Færøerne i april og maj i 3-7. leveår. Det er formentlig sjældent, at norske fugle gæster Færøerne. Sydnorske bestande trækker mod syd og sydvest, og ingen er genmeldt i det nordlige Skotland eller på Shetlandsøerne. Nordnorske bestande trækker mod syd og sydøst (Bakken m.fl. 2003).

Sildemåger fra udlandet bruger formentlig færøske farvande som fourageringsområde i yngletiden. Flere fugle mærket på Island og De

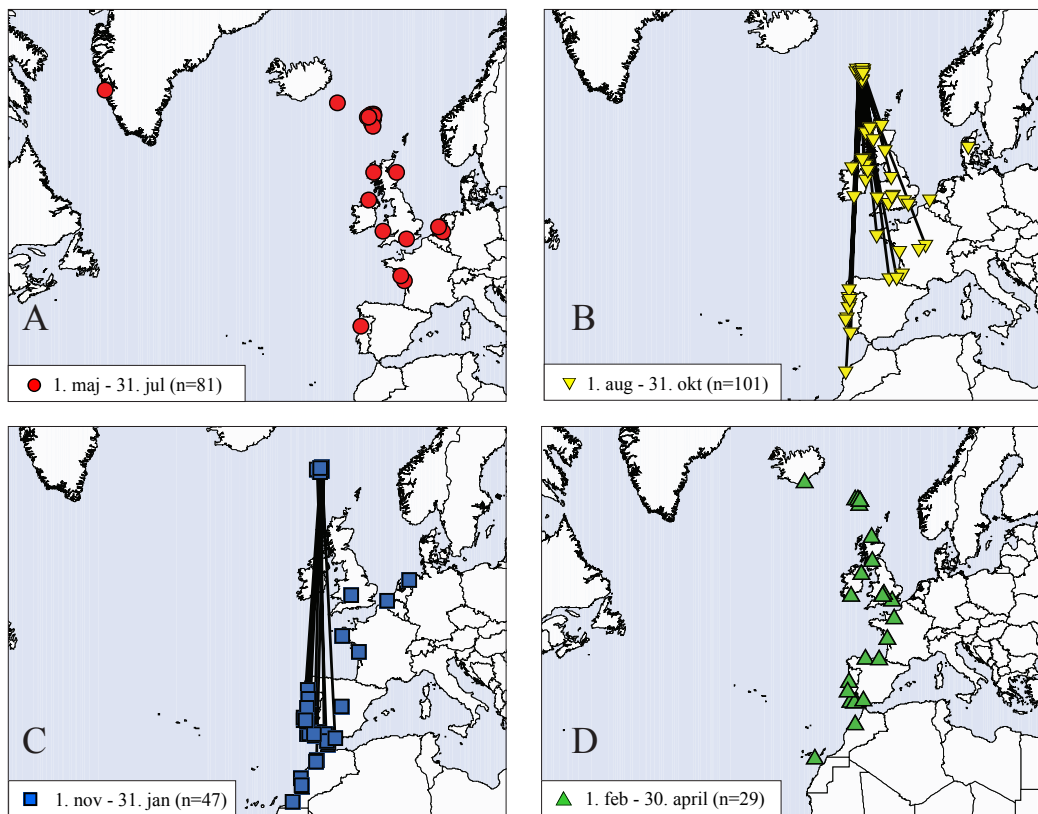

Fig. 5. Genmeldinger i A) yngletiden, B) efteråret, C) vinteren og D) foråret. Linjer angiver direkte træk. *Recoveries during A) breeding season, B) autumn, C) winter and D) spring. Lines indicate direct migration.*

Britiske Øer i yngletiden er i en efterfølgende ynglesæson genmeldt i færøske farvande, bl.a. på Bill Bailey banken sydvest for Færøerne. Hvorvidt, disse fugle har ynglet på Færøerne, er uvist.

Genmeldings- og dødsårsager

78% sildemåger er genmeldt som døde (fig. 8A). Den hyppigste kendte dødsårsag er skudt (45%) (fig. 8B). Andelen af døde fugle, der er omkommet som følge af bekæmpelse eller jagt, er blevet mindre: Før 1980 er 50% af de døde

fugle genmeldt som skudt, efter 1980 er andelen 39%.

Blandt sildemåger ringmærket som unger eller ungfugle og genmeldt som døde er 47% fundet i løbet af første leveår (fig. 9). Den længstlevende fugl blev mærket som unge 7. juli 1986 på Nólsoy og aflæst samme sted 3. august 2009, 23 år og en måned senere. Den længstlevende europæiske sildemåge er en fugl fra De Britiske Øer, som blev skudt 34 år og 10 måneder efter mærkningen.

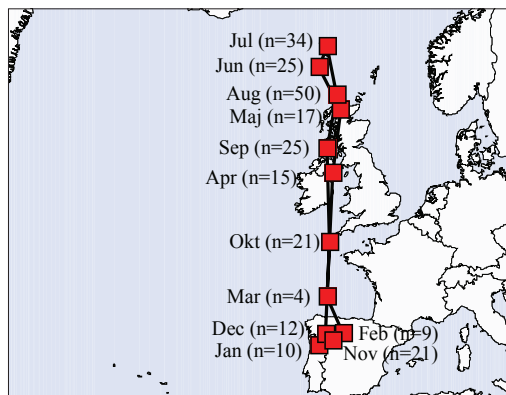

Fig. 6. Månedlige gennemsnitspositioner for genfund af sildemåge ringmærket på Færøerne. *Monthly mean positions for recoveries of lesser black-backed gulls ringed in the Faroes.*

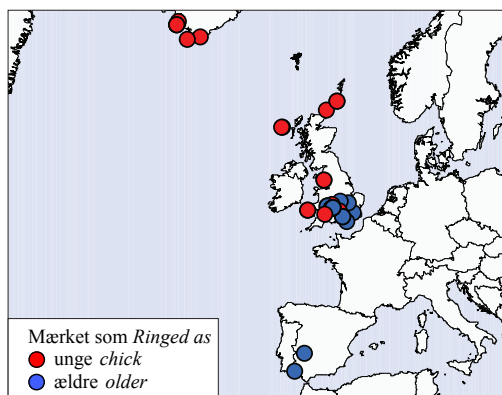

Fig. 7. Mærkningslokaliteter for sildemåge ringmærket i udlandet og genmeldt på Færøerne (n=57). *Ringing sites of lesser black-backed gulls ringed abroad and recovered in the Faroes (n=57).*

A

□ 22% Aflæst Controlled
 ■ 78% Død Dead

B

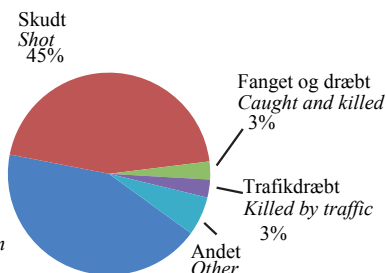

Fig. 8. A) Genmeldingsårsager (n=268) og B) dødsårsager (n=209) for sildemåge ringmærket på Færøerne. *Cause of A) recovery (n=268) and B) death (n=209) of lesser black-backed gulls ringed in the Faroes.*

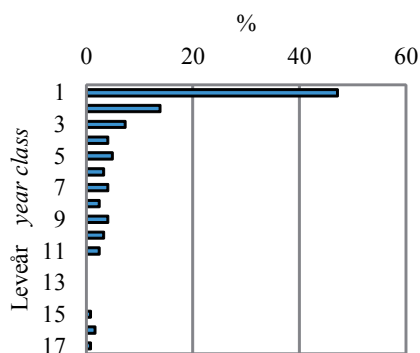

Fig. 9. Aldersfordeling af sildemåger mærket i deres første kalenderår og genmeldt som døde (n=123). *Distribution by year-class of lesser black-backed gulls ringed in their first calendar year and recovered dead (n=123).*

English summary

In the Faroes, lesser black-backed gull is a migratory breeding bird with an estimated 9,000 breeding pairs. 4,056 lesser black-backed gulls have been ringed in the Faroes, with most ringed in Mikladalur, Kalsoy (838) and Nólsoy (742). The species was the first to be ringed in the Faroes: 45 were ringed with German Rositten rings under the supervision of Dr. Dampf in 1912. Most lesser black-backed gulls were ringed in 1989 (195). Birds have been ringed from 25 March to 4 October, with the majority in July (2,884). 81% were ringed as chicks. With 297 recoveries, 6.9% have been recovered. The first recovery was 29th September 1912 near Meneto, Portugal. 136 recoveries are from abroad. The autumn

migration begins in early August. The migration route goes to Britian, France and the Iberian Peninsula. Winter recoveries are from Portugal (15), Spain (9) and Morocco (9). During the breeding season, most recoveries are from the Faroes. The Faroese population may be supplemented by birds from SW Iceland and Britain: Eight foreign-ringed adult birds have been recovered during the breeding season. Lesser black-backed gulls from Iceland and Britian use Faroese waters as foraging grounds during the breeding season. The main cause of recovery is shooting (45%). The longest-living bird was ringed 7 July 1989 on Nólsoy and seen there again on 3 August 2009, 23 years and one month later.